

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Iosephi Mariae Svaresii, Episcopi Vasionensis, Praenestes
Antiqvae Libri Dvo**

Suarès, Joseph Marie

Romae, 1655

De Serapide, eiusque templo. 16

urn:nbn:de:hbz:466:1-11894

ab inanibus picturis ad leuiora Fortunæ diuertimus; fructusque inde utinam sit, ut sincera pietate simulacra quæcunque, atque simulationes prætereamus, & Fortunæ imperia, quæ adhuc apud complures vigent, cupiditatum apud nosmetipsos moderatione, prudentiumque actionum regula, exturbata demolitaque prorsus sint; nostraque nedum in mente, sed nec in verbis reliqui Fortunæ tituli nullatenus imposterum remaneant. Hactenus Princeps Cæsius. cuius e pia, veraque Parænesi oculos, & animum conuertamus ad Ichnographiam, & ad effigiem Templi, quas Eminētissimi Cardinalis FRANCISCI BARBERINI munificentia typis expressas subiicimus, cum votiuis simulacris.

De Serapide, eiusque Templo.

CAPVT XVI.

NEQUE solum Fortunæ templum fuit Prænestæ. Nam in Annuntiatae circum vas aquæ iustralis legitur hæc inscriptio:

Γ. ΒΑΛΕΡΙΟΣ. ΕΡΜΑΙΣΚΟΣ. ΕΠΟΙΗΣΕΝ. ΣΑΡΑΠΕΙΟΝ. ΔΙΙ. ΗΛΙΩ. ΜΕΓΑΛΩ. ΣΑΡΑΠΙΔΙ. ΚΑΙ. ΤΟΙΣ. ΣΤΥΝΝΑΟΙΣ. ΘΕΟΙΣ. At alia ex parte: DOMVS. C. VALERI. HERMAISCI. TEMPLVM. SARAPIS. SCHOLA. FAVSTINIANA. FECIT. VALERIVS. HERMAISCVS. DEDIC. IDIB. DEC. BARBARO. ET. REGVLO. COSS. Quos Coss. Barbatum, & Regulum vocat, atque locat ad annum Urbis conditæ DCCCX. e Cassiodoro, Fastis Græcis, & Cuspiniani libro Panuinius in Commentarijs ad Fastos, qui præterea nihil de his compertum habere se fatetur. Nescio, an idem an aliquis eius gentilis sit,

G 2 qui

qui in alio lapide apud Gruterum commemoratur.
 C. VALERIVS. HERMIAS. ET. FLAVIA. IVSTINA.
 Sed quod Prænestinam inscriptionem attinet, per-
 similes omnino recenset etiam Boyssardus Romæ sub
 Par. v. Ant. Rom. arcu prope Theatinos. CTNΘPONOIS. TΩN. EN
 AIGYPTΩ. ΘEΩN. MOYAPIOS. AΠOΛΛONIOΣ
 ΠPOΦHTHΣ. Et in columella apud Marium Del-
 phinum. ΔΗ. ΗΛΙΩ. ΜΕΓΑΛΩ. ΣΑΡΑΠΙΔΙ. Et in
 hortis Iulij III. portentosa videtur effigies cum litte-
 ris supra: ΘΕΟΙ. ΑΔΕΛΦΟΙ. Et infra, CTNΘPONOIS
 TOIC. EN. AIGYPTΩ. ΘEOIC. ICIAC. APXIEPEYC
 ANEΘ. Eius quia CTNΘPONOYΣ Deos continet,
 delineationem operæpretium duxi proferre. Ad scho-
 lam Prænestinā spectare videtur Inscrip̄tio, quæ isthic
 visitur penes Philippum de Torgolis, auunculum
 solertissimi, & amicissimi Agapiti Colorsi Prænesti-
 ni, qui per Virtutis templum ad Honoris ædem gra-
 ditur in Eminentissimi Cardinalis FRANCISCI
 BARBERINI nunquam satis laudati comitatu,
 & a Grutero relata fuit.

..... S. PVBLICA. EX. D. D. IN. HON.
 ..... NIFICENTIÆ. INSTEI. T. F. PVP.
 ..... TR. PL. PR. COS. LEG. CONSVLARIS. PROV.
 ... SIS. EIVS. AC. FRATRIS. FILIIQ. ET. VXORIS.
 ... TVM. TABVLIS. HOSPITALIBVS. TRANSFERRI.
 ... L. ANTE. CVRIAM. VEL. IN. PORTICIBVS. FORI.
 .... CAVERAT. SCHOLAM. HANC. DICAVIT.

SARAPION interpretatur lapis ipse *Serapidis tem-
 plum*. Serapium quidem Alexandriae fuit ab Alexan-
 dro Macedone constructum, templum maximum &
 splendidissimum, in eoque celeberrima Ptolemæi
 Philadelphi regis Aegypti Bibliotheca servabatur,
 Ammiano teste. Sinopitam Iouem, de quo Diony-
 sius Afer in perigesi, & Eustathius eius scholiastes
 agit,

Par. v. Ant. Rom.

Par. v. v.

p. 57.

Lib. 22.

agit, eum esse, quem Plutarchus Plutonem, seu Serapidem vocat, & cuius Colossus Ptolemæi Soteris iussu e Sinope Alexandriam deportatus est, (nam & Pluto Ζεύς dictus, & Sarapis fuit, auctore Iuliano Augusto) obseruauit etiam Lud. Carrio: siue quasi Saraphim, voce ab Hebræo detorta; siue quasi Σαρῶς Ἀπίς, id est, Apis sepulcrum; siue quasi Saræ pronepos. Rex Aegypti alijs, qui, dum viueret, dicebatur Apis, post mortem primo Sorapis, aut Sorapis, deinde vna littera, ut fit, immutata Serapis, seu Soroapis. nam vtrumque apud Pausaniam, & alios legitur: licet illud sæpius à Latinis, hoc à Græcis vsurpetur. siue ἀπὸ τῆς σερείης, quod idem est ac mundum gubernare, atque ornare, ut olim volebat Phylarchus apud Plutarchum: siue à Σερεῖς voce Aegyptiaca, quam Plutarchus ipse putat significare gaudium, & lætitiā: siue potius ut conijcit certissime Pontacus ad Chronicon Eusebij ab Apis, & Sor: quæ vox Hebræis bouem denotat. Nemo enim nescit Aegyptios aluisse in septo quodam bouem; quem, ut sanctus Augustinus scribit, delicijs affluentibus venerabantur, cultu, secundum Macro-
bium, attonitæ venerationis: prout indicant Herodotus, Diodorus, Cicero, Strabo, Mela, Plinius, Plutarchus, Pausanias, Aelianus, Solinus, Ruffinus, Suidas. sed quis non veterum? Ad imitationem illius Aegyptiacæ superstitionis aut Idololatriæ prisce Hebræi constarunt vitulum aureum, vti docent Sanctus Clemens Romanus Constit. lib. 6. c. 20. his verbis: λαὸς μοσχοποίησε τὸν παρ' Ἀιγυπτίους Ἄπιν. & post eum Lactantius. Eodem Hieroboam vitulos, aut vitulas, vti septuaginta Interpretes vertunt, refert Iosephus. Apim Peloponnesi proditum, & in Aegypto Serapim nuncupatum Arnobius lib. 1. tradit. Macro-
bius Sarapim aduenam Deum Aegyptijs fatetur: va-

Theoph. ad Antholyc. l. 1.

Paneg. Solis.

L. 1. c. 1. Emend.

Varro, Suidas, Ruffin. l. 2. c. 23. Clem. Alex. l. 1. Strom.

Euseb. l. 10. Præp. c. 3. S. August. l. 18. Civ. Dei c. 52.

L. de Mid. & Osir.

L. 1. c. 15. Sat.

Exodi 32.

L. 4. c. 10. diu. In-
stit.
3. Reg. 12.
L. 8. c. 3. Antiq.
Iud.
L. 1. c. 7. Sat.

L. 10. hist. Anim.
c. 28.

Lib. 21.

Hom. 34. ad Pop.
Antio. adu. Iud. 1.

L. 17. Geog.

C. 7. in Vesp.
In Caracalla.

L. 2. adu. gent.

Lib. 6.

de fana eius extra pomæria fuere locata; ne sacrificiorum, quibus ille colebatur, cruore polluerentur vrbes, apud quas patrij Dij precibus, & solo thure placabantur. Sed eum Solem vult esse, vel ex ipsius oraculo, & tricipite forma, sicut & Inscriptio probat, & innuit Aelianus. Serapium Alexandriae templum atrijs columnatis amplissimis, & spirantibus signorum figmentis, & reliqua operum multitudine ita exornatum erat, vt post Capitolium, quo se venerabilis Roma in æternum attollit, nihil orbis terrarum ambitiosius cerneret: in quo Bibliothecæ fuerunt inæstimabiles, & septingenta voluminum millia, cum capta fuit à Cæsare Alexandria, conflagrarunt; vti scribit Ammianus. Videtur tamen postea vel restaurata Bibliotheca, vel saltem pars incendio subtracta. nam sacra Biblia in Græcum sermonem versa Ptolemæi Philadelphi regis iussu libris vndique collectis, & accersitis e Iudæa viris, & in Serapidis templo Alexandriae reposita sanctus Ioannes Chrysostomus affirmat, & æuo etiam suo librorum propheticorum interpretationem illic seruata testatur. Serapij Alexandrini meminit & Strabo aboliti cum alijs fanis: sed constat e Suetonio instauratam fuisse Alexandriae Serapidis ædem, seu *ἱεῖον Σεραπίου*, vt Dio vocat. Aegyptia numina, quibus Serapis atque Isis est nomen, post Pisonem, & Gabinium Coss. siue anno V. C. DCXCVI. vt Panuinius putat, relata in Deorum numerum à Romanis Arnobius exclamat: qui Serapida Aegyptium cum mysterijs omnibus atque Iside solutum in cinerem Capitolino incendio testatur. Atque hoc est quod Isidis ac Serapidis fana Romæ consumpta incendio sub Tito Dio narrat. sed Domitianus Isium, ac Serapium postea instaurata peregit, vt Eutropius refert. Aristides oratione in Serapim quadraginta

ginta duo templa in Aegypto illum obtinere scribit. Vnde & in vrbe Canopi τὸ τῆς Σαράπιδος ἱερὸν πολλῆς ἀγλείας τιμώμενον commemorat Strabo. quin & Serapidis maximum Templum fuit Turgatæ, quæ insula est Arabiæ, teste Ammiano. Constantinus quidem Magnus Augustus cubitum, quo mensuratur Nilus, non amplius in templum Serapidis annis singulis, sed in Ecclesias portari sanciuit, Paulo Diacono auctore. Deinde Theodosij iussu Theophilus Archiepiscopus curauit Alexandria Serapium subuerti, seu purgari, atque in Ecclesiam S. Iohannis Baptistæ conuerti, disiecta statua; vti produnt Socrates, Theodoretus, Sozomenus, Ruffinus, atque sancti Patres Hieronymus, & Augustinus, quos laudat Cardinalis Baronius ad Martyrologium xvii. Martij. Romæ ab Alexandro Seuero Isium ac Serapium, quæ struxerat Caracalla, legimus decenter exornata signis, & Deliacis, seu vasis, quæ Deliaca imitarentur, & omnibus mysterijs additis, quibus Serapis colebatur. Ea vero in Regione ix. locat auctor descriptionis xiv. Regionum Urbis. quamuis aliæ essent in Regione iii. & in v. Serapidis ædiculæ: quo loco fusissime agit de sacris Aegyptijs sæpius in Urbem inductis, & sæpius reiectis Pancirolus. de Mneui, deque Api bobus Ammianus, quorum alterum Heliopoli, alterum Memphi nutritum censet Strabo. Bos immolatur apud Iudæos, quam Aegyptij Apim colunt, inquit Tacitus. In peragrande Aegypto Augustus paululum deflectere ad visendum Apim superfedit, teste Suetonio: λέγων θεῶ, ἀλλ' ἐν βῆς προσκυνεῖν ἐπέειπεν, vt Dio loquitur. Sed postea Vespasianus cum de firmitate Imperij capturus auspiciū ædem Serapidis semotis omnibus solus intrasset, ac propitiato multum Deo se conuertisset, verbenas, coronasque, seu panificia, vt illic assolet, Ba-

Lib. 17.

Lib. 23.

L. 11. Hist. Misc. c. 16.

Lampr. in Alex. Seu. vbi Caiaub.

p. 164.

Lib. 17.

L. 5. Hist.

In Aug. c. 23.

c. 7. in Vesp.

filides

filides libertus obtulisse visus est, ut Suetonius recenset, addens debili crure, atque oculis orbatō demonstratum a Serapide per quietem, fore ut valetudini restituerentur a Vespasiano. Sacra Serapidis a vulgaritate Pelusij submouit M. Antoninus inhibitis flagitijs, quæ vulgo patrabantur; siue ut arbitror, non palam & in propatulo, sed clam & religiose illa peragi fanciendo. Titus Alexandriam petens in consecrando apud Memphim boue Apide diadema gestauit, de more id quidem, rituque priscae religionis. Apis bos diuersis genitalium notarum figuris expressus, maximeque omnium corniculantis Lunæ specie latere dextro insignis: qui cum post viuendi spatium præstitutū sacro fonte immerfus e vita abierit, nec enim ultra eum trahere licet, ætatem quam secreta librorum præscribit auctoritas mysticorum, nec nisi semel in anno bos foemina inuenta cum notis certis effertur. alter cum publico luctu quæritur, & si omnibus signis consummatus reperiri potuerit, defertur Memphim urbem præstantem, præsentiaque numinis Aesculapij claram: cumque initiante antistitem numero centum inductus in thalamum esse cæperit sacer, coniecturis apertis signa rerum futurarum dicitur demonstrare; & adeuntes quosdam indicijs auertere videtur obliquis, ut offerentem cibum aliquando Germanicum Cæsarem, sicut lectum est, auersatus portenderat paulo post euentura, ut Ammianus tradit. Hinc antequam caperetur a Cæsare Alexandria, mugitus ingentes at miserabiles edidit Apis; ac vim lacrymarum profudit, si qua fides Dioni. Eudoxo Gniddio in Aegypto agenti, ac Memphi Apim consulenti *καλλιτέρως πάρος* portendit celebritatem, sed & breuitatem vitæ vestem eius lingendo. Hadrianus profecto Serapin summum Aegyptiorum Deum luculen-

Capitol. Anton.

Sueton. Tit. c. 5.

Flin. l. 8. c. 46.
Hist. Nat.

Lib. 27.

Epiq. Gr. l. 1.

Diog. Laert. l. 8.

Ienter ostendit in epistola ad Seruianum: & Seuerus Augustus iucundam sibi peregrinationem Aegypti propter religionem Dei profitebatur: & Caracalla profectiois Alexandrinæ causam prætulera, τῷ θεῷ ἁγῶν ὃν ἐκεῖνοι (Alexandrini) σέβουσι ἐξαιρέτως, apud Herodianum: & Serapidis in æde diuersatus ipsi ensem, quo fratrem interfecerat consecrauit; qui mox incenso Templo & illæso solus flagrauit, & absumptus est, vt testatur e Dione Xiphlinus. Iouis quidem fratrem Serapim Iulianus in Cæsaribus nuncupat; quem alij Saturnum, multi Aesculapium quod medeatur ægris corporibus, quidam Osirim antiquissimum illis gentibus numen, plerique Iouem vt rerum omnium potentem; plurimi Ditem patrem insi- gnibus, quæ in ipso manifesta, vel per ambages coniectant. Plutonem ex Archemacho, & Heraclide Pontico Plutarchus, Eusebius ex Porphyrio, Artemidorus, & Clemens Alexandrinus asserunt. Eius fani aream in Emporio locat Vitruuius, quod opum atque diuitiarum præses haberetur, vt sentit Brodæus. sunt qui Nilum putent: nam modium, & cubitum gestat in capite, mensuram aquæ: in his Suidas, & Cardinalis Baronius, ex eoque doctissimus Præsul Apamiensis Spondanus. Non desunt qui Iosephum suspicentur. Iulianus Cæsar hunc ex Orpheo verum adducit:

Εἰς Ζεὺς, εἰς Ἀΐδης, εἰς ἥλιος ἐστὶ Σάραπις.
addens Cyprios sacerdotes Soli communes cum Ioue aras exstruere, atque Apollinem συνεδρεύοντα τῷ θεῷ τῷ δὲ παρακαλέσαντας μάρτυρα. Idem epistola II. ad Alexandrinos sic scribit. ὑπάρχοντος δὲ ὑμῖν πολιέχου θεῷ τῷ βασιλέως Σαράπιδος ἅμα τῇ παρέδρω Κόρη καὶ τῇ βασιλίδι τῆς Αἰγύπτου Ἰσίδι. id est, Præsidente vero urbis existente vestra Deo Rege Serapide cum Assidente Proserpina, & Regina Aegypti. mox culpam illis remittit

H tic

Vopisc. Saturnia.
& ibi Salmast.
Spartian. in Seuer.

Lib. 4.

I. Moschus prat. 5
c. 72.

Tacit. l. 4. Hist.

L. de Isid.

L. 4. Præp. Eu.

Oneiro. l. 5. c. 26.

& 94.

L. 1. Protrep. & 14

Stromat.

In l. 1. Epigr.

Græc.

V. Sarapis.

An. C. 380.

Paneg. Solis.

tit αἰδοῖ τῆς μεγάλης θεῆς Σαρὰπιδος. Vnde perspicue
 liquet, quinam fuerint σύνναοι, siue σύνθρονοι, σύνεδροι,
 aut πάρεδροι Serapidos Dij; quique Consentes, siue No-
 uensiles, vt Marius Victorinus exponit; quæ Synodus,
 aut quod Concilium Deorum in Serapio. Proserpina
 nempe atque Isis. σύνθρονος τῶν ἐν Αἰγύπτῳ θεῶν vocatur
 etiam in Romana inscriptione Antinou, ab Hadriano
 relatus inter Deos, vt Iustinus Martyr, Clemēs Alexā-
 drinus, & alij recensent. atque adeo canit Prudentius:
Quid loquar Antinoum caelesti sede locatum?
 Qui postea lepide ridet quod in Actiaco prælio,
Nil potuit Serapis Deus, & latrator Anubis.
 Serapidis effigiē marmoream non ita pridem in Vrbe
 effossam asseruat Eminentissimus Card. ANTONIVS
 BARBERINVS, quam depictam exhibet Alexander
 Donatus Senensis in veteri Roma, vbi de templis Isi-
 dis, quæ in Vrbe fuere, differit. At Sibylla Ifidis &
 Serapidis templa in Aegypto casura, & incendio pe-
 ritura prædixerat: cuius versus intexuit Protreptico
 suo Clemens Alexandrinus. Thebis delubrum Serapis
 Basalten lapidem habebat Memnonis statuę dicatum,
 quem quotidiano Solis ortu radijs contactum crepa-
 re dicunt, Plinio auctore; non Osiridis, vt Donatus
 opinatur. Apion cognominatus Plistonices scriptum
 reliquit esse etiam in labyrintho Aegypti colosseum.
 Serapis e smaragdo nouem cubitorum, penes ipsum
 Plinium. Sed Apidis, Serapidis, Osiridis, Ifidis, An-
 nubis, Hori, Canopi, Marnæ, & si quæ alia fuerunt
 in Aegypto portentosa idola, Christo illuc aduenien-
 te diffuxere, iuxta vaticinium Esaia, & collapsa sunt,
 cessaruntque oracula & præstigiæ, Dæmonibus vndi-
 que contremiscentibus: & ingrediēte Domino Aegy-
 ptum commota sunt simulacra a facie eius, vti com-
 memorant Socrates, Nicephorus Callisti, Vincen-
 tius

Apud Casaub. in
 Hist. Aug.
 Apol. 2. Protrept.
 L. 7. contra Sym-
 mach.

L. 2. c. 21.

L. 36. c. 7.

L. 37. c. 5.

C. 19.

Hist. Trip. l. 6.
 c. 47.
 L. 10. c. 38.
 L. 7. Sp. Hist.
 c. 94.

tius Bellouacensis, Petrus de Natalibus, & alij: mox ^{In Vita S. Aphro-} superstitionis insanæ vice per Aegyptum effloruit ve- ^{dij.}
 ra Religio pinguescentibus speciosis deserti præ Mar-
 tyrum, & Anachoretarum multitudine, quam obser-
 uant Rosuueydu in Vitas Patrum, & linguarū scien-
 tissimus Athanasius Kircherus nobis coniunctissimus
 in Prodomo Copto. adeo vt Serapis ipse Christianus
 factus sit vt loquitur S. Hieronymus. Verum vt ad ^{Epist. ad Letam.}
 inscriptionem Prænestinam redeamus, a qua nos Se-
 rapis velut in Labyrinthum deductos, atque errantes
 tamdiu abstraxit, hæc est eius explicatio. C. Valerius
 Hermaiscus anno Urbis conditæ cmx. siue a CHRISTO
 nato clix. qui incidit in xx. Imperij Antonini Pij, vt
 putat Cardinalis Baronius, domum suam vertit in Se-
 rapium, seu templum Serapidis, & scholam Fausti-
 nianam in honorem Faustinae vxoris Antonini Pij; ^{Capitolia. in Pio.}
 quam tertio Imperij anno amissam Senatus consecra-
 uerat delatis Circensibus, atque templo, & flaminic-
 is, & statuis aureis, atque argenteis. Ipse quidem
 Antoninus puellas alimentarias in honorem Faustinae ^{Capitol. ibid.}
 Faustinianas cõstituerat, sicuti M. Aurelius Antoninus
 Philosophus nouas puellas Faustinianas instituit po-
 stea in honorem alterius Faustinae Pij filiae etiã vxoris ^{Capitolin. in M. Philos.}
 suæ mortuæ. Urbini apud D. Clemetem Bartholũ hæc
 incisa marmoris exscripsit, mihiq. cõmunicauit antiqui-
 tatis peritissimus & eruditissimus Federicus Vbaldinus

T. AELI. HAD. ....
 ANTONINI. ....
 PII. PONT. M. ....
 TRIB. POTE. ....
 IMP. II. COS. III. P. P.
 FILIO
 PVERI. ET. PVELLAE.
 ALIMENTARI.

104 H 2 Cl. Me.

Cl. Menetrier numum hunc argenteum ostendit.

Idem in lapide apud Pacificum Romæ indicavit sculptas puellas XIII. duabus a Faustinis, ut videtur, in podio stantibus spicas prima excipit, alio in lapide puellæ floreas coronas gestantes exprimuntur. Traianus primus quinque mille pueris alimenta detulit, ut Plinius in Panegyrico prædicat. idemque beneficium S. P. Q. R. in arcu Beneventano Traiano Cæsari erecto ad posteritatis memoriam sculptum reliquit, ut V. Cl. Lucas Holstenius oculatus testis mihi retulit: qui inter prima orbis spectacula illud Traiani monumentum numerandum censet. Hadrianus deinde pueris ac puellis incrementum liberalitatis adiecit, ut Spartianus obseruat: docentq. copiose Lipsius, Cuiacius, & Salmasius. Neruam tamen comperio puellas, puerosque natos egestuosis parentibus sumptu publico per Italiæ oppida alendos curasse apud Victorem relatum a Bulengero. & Aurelianum auxisse numerum puerorum ac puellarum, quibus alimenta data, apud Vopiscum legimus. Hos æmulati Christiani Imperatores Orphanotrophia, & Brephotrophia instituerunt, & Orphanotrophos priuilegijs ornarunt. In hoc

L. 1. Elect. c. 8.
Ad l. pueri 204.
D. de verb. signif.
Ad Hist. Aug.

L. 6. de Impen.
Rom. c. 13.

L. Orphanotr. C.
de Episc. & Cler.

hoc autem Serapio Prænestino Bibliothecam fuisse non inani coniectura ductus suspicor, cum simulacrum atque effigies quædam esset Alexandrini, cui adiunctum erat Museum, & illa celeberrima Bibliotheca, de qua Lipsius ex A. Gellio, Seneca, Tertulliano, & alijs. nam Prænestæ quoque schola fuit Faustianiana, in qua non tantum alerentur pueri, puellæque in honorem Faustinae, sed etiam erudirentur. Nam & mulieres olim liberalibus artibus instituebantur. Suetonius in libro de Grammaticis ait Attici filiam M. Agrippæ uxorem institutam fuisse a Q. Cæcilio Epirota Grammatico Attici liberto, & Iulianus Iurisconsultus mercedis a tutore præceptoribus datas ut pupilla liberalibus artibus imbueretur, iure computari censuit.

Syntagm. de Bibliothecis.

L. qui filium 4.
D. ubi pup. educ. deb.

De Basilicis, & Solario.

CAPVT XVII.

VERE quoque Prænestæ Basilicæ, ut liquet e Varrone. *Meridies* (scribit ille) *ab eo quod medius dies*. D. antiqui non R. in hoc loco dicebant, ut Prænestæ incisum in solario videtur, quod Cornelius in Basilica Aemilia, & Fulvia innumbravit. Solarium denotat hic locum Soli expositum, in quo horæ inspiciebantur, eratque in foro inumbra- tus, secundum quem homines animi causa convenire solebant, uti Turnebus colligit e Plauti versibus ab A. Gellio laudatis, e Cicerone, atque hoc e Varro- nis loco. Græci dixerunt *ἡλιακόν*, vel *ἡλιαστήριον*, Gal- lique Græcissantes vocant les Hales, ut Harmenopus usurpat, & Cyrillus in Lexico exponit. Erat Basilica ædificium testudinatum altis columnis suffultū, qualia hodie templa fiunt, quæ inde Basilicæ appellantur. eam Virgilius describit:

L. 5. de L. L.

L. 18. Adu. c. 27.

L. 2. Nat. Deor. & Or. pro Quintio.

7. Æneid.

H 3 Tem-